

Изгаряне на стърнища

Предварителна информация

През есента земеделските ниви са осеяни с неприбрани стърнища (долната част на стеблата на селскостопанските култури, оставащи след прибиране на реколтата). Неизползвани през годината земеделски площи също така могат да бъдат „окупирани“ от многогодишни плевели и храсти. При такива обстоятелства е изкушаващо да се намери бърз и евтин начин за обработка на почвата с цел подготовката ѝ за следващия селскостопански сезон. А такъв способ е изгарянето на сухата растителност и стърнищата. За съжаление много фермери и местни жители смятат, че това е добра и ефективна практика. Сухата растителност и стърнищата понякога се изгарят умишлено и за подплашване и насочване в определена посока на дивечови животни по време на лов.

Традиционно, макар и погрешно, е вярването, че остатъците от пепел от изгарянето на суха трева наторяват почвата и че затоплянето на почвата допринася за по-бързия растеж на растенията. В действителност изгарянето на сухата растителност само влошава ситуацията. Органичните растителни остатъци не се връщат в почвата чрез гниене, а вместо това се отмиват от дъждовете. В резултат на това почвеното плодородие намалява, а в атмосферата се отделят значителни количества парникови газове. Без храсти и дървета за предотвратяване на оттичане и ерозия, деградацията на почвата се ускорява.

От друга страна съществува вярването, че изгарянето на сухата растителност е полезно, тъй като това е бърз и евтин метод, контролиращ популациите от плевели, насекоми и гризачи, който наред с това ограничава разпространението на болести по реколтата.

Негативните последици от подпалването на стърнищата в сравнение с позитивните са значително повече. Загубата на органични и хранителни вещества, унищожаването на почвените микроорганизми и фауна, увеличаването на водната и ветровата ерозия, промяната на структурата на

почвите може да доведе до деградация на почвената покривка. Подпалването на стърнищата не унищожават нито патогенните микроорганизми, нито семената от плевелите, но унищожават значителна част от полезната почвена микрофлора и създава условия за опустиняване на земите.

Не на последно място – Изгарянето на суха растителност върху земеделски земи е основна причина за по-голямата част от горските и битовите пожари. Твърде често цената на щетите от тези пожари надвишава приходите от дейността на селскостопанските и горските площи, засегнати от пожарите. Селскостопанските производители, които се страхуват от неконтролирани пожари, разпалени от техните съседи, понякога като контрамерки запалват насрещни огньове и така изгарянето на стърнищата и сухата трева се превръща в масово бедствие.

Ето защо съществува очевидната необходимост от насърчаване на технологии за поддържане на плодородието на почвата, като изграждане на защитни пояси, въвеждане на техники за контрол на ерозията и засаждане на горски масиви, съхраняващи водата. Това, наред с административните забрани и санкции спрямо нарушителите ще допринесе за изоставянето на традиционния метод за изгаряне на трева.

Какво може да се направи?

Обсъдете с учениците описаната по-долу ситуация и аргументирайте своята гледна точка. Когато през есента или ранната пролет посещавате селскостопанските територии извън населените места, наблюдавали ли сте подпалването на стърнища в близост до гора или ливада? Какво бихте направи в такива случаи?

- Спрете, за да обясните на фермерите, че изгарянето на стърнища е вредно за почвата и унищожават много полезни безгръбначни и микроорганизми в горния ѝ слой. Предупредете ги, че огънят може да се разпространи до близката гора, ливада или сгради в недалечните населени места.
- Обадете се на полицията или пожарната.
- Обадете се на местната или регионалната администрация.
- Ядосвайте се, но иначе не правете нищо.
- Инициирайте местна информационна кампания за опасностите от изгаряне на стърнища.
- Предприемете други действия.

Информационна кампания

Ако във вашия район палещт на стърнищата и сухата трева е все още съществуваща селскостопанска практика, то е необходима сериозна информационна кампания, която да убеди хората за недостатъците и съществуващите опасности, свързани с умишленото изгаряне на сухата растителност. Успехът на подобна кампания зависи от съсредоточаването върху основните проблеми:

- Какъв е балансът между очакваните ползи и негативните последици от изгарянето на стърнищата?
- Как започват пожарите?

Въпросникът по-долу може да се използва за предизвикване на информационна кампания на местно ниво.

1/ Какви могат да бъдат причините за възникване на пожар в селскостопанска местност?"

- Неугасен лагерен огън
- Изхвърлени неугасени цигарени угарки и или клечки от кибрит
- Деца палят огън за забавление
- Изгаряне на суха трева и/или стърнища
- Умишлено подпалване на трева
- Силна жега и/или суша
- Гръмотевична буря
- Други

2/ Какви са опасностите от изгаряне на трева и/или стърнища?

- Може да предизвика горски пожар.
- Може да предизвика пожар в близко населено място.
- Унищожават всичко живо (животни, насекоми, птичи гнезда).
- Изгаря плодородния слой на почвата.
- Замърсява въздуха с дим.
- Не причинява никакви щети.
- Не знам.

3/ Какво може да се направи, за да се предотврати умишленото запалване на сухи треви и стърнища?

- Да се включат уроци в училище за опасностите от запалването на сухи треви и стърнища
- Да се използват медиите за провеждане на мащабна кампания за повишаване на обществената осведоменост срещу опожаряването на сухата трева и стърнищата
- Да се създаде местна бригада за гасене на пожари.
- Да се предприемат предпазни мерки (напр. почистване на суха трева, изкопаване на канавки като противопожарни прегради, налагане на сурови глоби за изгаряне на трева и др.).

